

"סביבה ואיכות סביבה במזרח התיכון" (17א')

פרופ' מירי שפר-מוסנזון

גילמן 456, 8 - 10

משרד: 429 גילמן טלפון: 640-9450 שעת קבלה: לפי תיאום מראש דואל: shefer@post.tau.ac.il

I. מטרת הקורס:

הקורס בוחן את ההשפעות ההדדיות במזרח התיכון בין בני אדם כפרטים וכקהילות והסביבה הלא-אנושית שלהם. תופעות טבע חריגות ברמה המקומית, שינויי אקלים ברמה האזורית והעולמית, משאבי טבע (מים, נפט וגז), תרבות הגנים ועוד הם בין הנושאים שנידונים כדי ללמוד על האופנים שבהם מערכת היחסים הזו בין אדם לטבע השפיעה על מציאות חיים פוליטית, חברתית ותרבותית מראשית האסלאם ועד ימינו.

II. מטלות הקורס:

- **נוכחות** במפגשים
- **השתתפות פעילה** בדיונים בכיתה על סמך קריאת החומר המיועד למפגש ובפורום באתר הקורס ב"מודל" בין המפגשים על-סמך רעיונות / שאלות / חומרים שיוצרו על-ידי הסטודנטים.
- הדיונים שלנו בכיתה רציניים ומבוססים על הכנת חומר הקריאה מראש. קרוב לוודאי שכולנו – גם הסטודנטים האחרים בקורס וגם אני – נבחין במקרים בהם ההשתתפות היא בעלמה רק כדי "להפגין נוכחות". להשתתפות יש מרכיב של כמות אך קודם כל של תרומה איכותית.
- להשתתפות פנים רבות, כך שכל סטודנט יכול למצוא את הדרך שלו / שלה לתרום בכיתה, באתר, ועוד. המרצה פתוחה לרעיונות יצירתיים.
- בתום כל מפגש יתקיים רישום באתר הקורס במודל כדי לתעד נוכחות והשתתפות. הרישום יתייחס לכל מאפייני ההשתתפות שביצע הסטודנט במהלך השבוע החולף עד המפגש האחרון שמתועד. כך הסטודנטים והמרצה כאחד יוכלו לעקוב אחרי מצב הפעילות בקורס. היעדרות של יותר מ-3 מפגשים בקורס תפגע בציון ההשתתפות, ועלולה גם להוביל לביטול הקורס כולו. סטודנטים שנעדרים או סטודנטים שאינם משתתפים באופן פעיל בצורות שונות בקורס צריכים לפנות למרצה מיוזמתם ומבעוד מועד כדי לוודא כיצד הם יכולים להשלים את החסר.
- הואיל ואנחנו קבוצה שמתכנסת לטובת הרצאות ודיונים, הכרחי לייצר בכיתה אווירה נעימה אך גם רצינית ומחויבת. לכן נפעל לפי הכללים הבאים:
 - * אין לאכול במהלך המפגשים.
 - * אין לקרוא עיתון, למרוח לק, או כל פעולה אחרת מהסוג שראוי שתתקיים במקום אחר שאינו שיעור או מול עיני המרצה.
 - * מחשבים ניידים, טאבלטים או טלפונים סלולריים משמשים במהלך השיעור רק כעזרים לימודיים (סיכום דיונים, נגישות לחומר הקריאה, חיפוש מידע בהתאם למטלות השיעור): אין לסמס, לשלוח הודעות וואטסאפ, או מייל, להתעדכן באתרי חדשות, להעלות פוסטים לפייסבוק, לאינסטגרם, לטוויטר או לכל מדיה חברתית אחרת. תאמינו לי: מהצד של המרצה רואים מתי סטודנטים מרותקים לרשתות החברתיות ולא לתכני השיעור. כמובן, אם במפגש מסויים אתם מחכים להודעה חשובה, ההגבלות מבוטלות, אך עליכם לעדכן אותי מראש.
 - * שיחות פרטיות והתלחשויות בין סטודנטים מקומן בקפיטריה. במהלך השיעור הן מפריעות ומביעות חוסר כבוד כלפי החברים בכיתה.
 - * גם כניסה מאוחרת לשיעור, יציאה מוקדמת מהשיעור, או טיול לשירותים ו/או לקפיטריה להתחזקות בקפה במהלך השיעור מפריעים. כבדו את חבריכם ואת השיעור. אם יש בעיה שבגללה הדבר הכרחי, ידעו אותי מראש וכמובן הדבר יתאפשר.
- **מבחן בסיום הקורס** המבחן יתקיים במתכונת של "חומר פתוח". מודל למבחן נמצא באתר הקורס. מועד א' יתקיים ב-5 בפברואר, 2018 ב-9:00; מועד ב' יתקיים ב-9 במרס, 2018, ב-9:00. סטודנטים מוזמנים להציע שאלות למבחן עד ה-7 בינואר, 2018, דרך אתר הקורס. שאלות טובות ישולבו בטופס המבחן בשני המועדים ויזכו את המציע בבנוס 5 נקודות לציון המבחן.

הבסיס לציון הסופי הוא החישוב הבא: 30% השתתפות + 70% מבחן

III. תוכנית הקורס וחומר הקריאה :

1. מפגש פתיחה: מהי היסטוריה של סביבה? מהי היסטוריה של סביבה מזרח תיכונית ולמה כדאי לנו ללמוד אותה?

- **Bonneuil, Christophe, and Jean-Baptiste Frescoz.** *The Shock of the Anthropocene: The Earth, History and Us.* London and New York: Verso, 2016. Chp. 1 "Welcome to the Anthropocene," 3-18. **זמין באתר**

2. העולם מתכווץ ומתרחב

- **Grehan, James.** *Everyday Life & Consumer Culture in 18th-century Damascus.* Seattle and London: University of Washington Press, 2007. Chp. 1 "City and Environment," 21-55, 247-253 (notes). **סרוק באתר**
- **Huber, Valeska.** "Chp. 7: Contagious Mobility and the Filtering of Disease," *Channelling Mobilities: Migration and Globalisation in the Suez Canal Region and Beyond, 1869-1914.* Cambridge: Cambridge University Press, 2013. 241-271. **סרוק באתר**

3. סביבה ולידתה של המדינה המודרנית

- **Evered, Kyle T. and Emine Ö. Evered.** "Governing Population, Public Health, and Malaria in the Early Turkish Republic," *Journal of Historical Geography*, 37 (2011), 470-482. **זמין און-ליין דרך אתר הספרייה**
- **Norris, Jacob.** *Land of Progress, Palestine in the Age of Colonial Development, 1905-1948.* Oxford: Oxford University Press, 2013. Introduction, pp. 1-25 and Chp. 1 "Ottoman Colonial Development," 26-62. **הספר זמין באתר הקורס**
- **Schorr, David,** "A Prolonged Recession: The Continuing Influence of British Law on Israeli Environmental Law." In Daniel E. Orenstein, Alon Tal and Char Miller, eds. *Between Ruin and Restoration, an Environmental History of Israel.* Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 2013. 209-228. **זמין באתר הקורס**

4. אנרגיות

- **Mikhail, Allan.** *Nature and Empire in Ottoman Egypt: An Environmental History.* Cambridge: Cambridge University Press, 2011. "Introduction -- Empire by Nature," 1-37, "Conclusion -- The Imagination and Reality of Public Works," 291-296. **סרוק באתר**
- **Barak, On.** "Outsourcing: Energy and Empire in the Age of Coal, 1820-1911," *International Journal of Middle East Studies*, 47 (2015), 425-445. **זמין און-ליין דרך אתר הספרייה**
- **סופר, ארנון.** **המאבק על המים במזרח התיכון.** תל אביב: עם עובד, תשס"ו / 2006. פרק שלישי: "אגני הניקוז של הפרת והחידקל," 85 – 127. **זמין און ליין באתר "כותר" של מט"ח דרך הספרייה המרכזית.**

5. טבע ונזקי הטבע

- **Ellenblum, Roni.** *The Collapse of the Eastern Mediterranean: Climate Change and the Decline of the East, 950-1072.* Cambridge: Cambridge University Press, 2012. Chp. 1, "Presenting the Events," 3-11; Chapter 11, "Reflections," 249-260. **זמין און-ליין דרך אתר הספרייה**
- **Hughes, J. Donald.** *The Mediterranean: An Environmental History.* Santa Barbara, Calif.: ABC-CLIO, 2005. "Case Study C: The Aswan Dams and Their Environmental Results," 213-231. **זמין באתר**

6. מחשבה מוסלמית על סביבה

- **Nasr**, Seyyed Hossein. "Islam, the Contemporary Islamic World, and the Environmental Crisis," in Richard C. Foltz, Frederick M. Denny and Azizan Baharuddin. Eds. *Islam and Ecology: A Bestowed Trust*. Cambridge, Mass., 2003. 85-105. **סרוק באתר**
- **Tlili**, Sarra. *Animals in the Qur'an*. New York: Cambridge University Press, 2012. "Introduction," 3-12; "Conclusion," 253-256. **סרוק באתר**

מאמרים ב-comparative studies in south east asia

Frank Uekoetter, "Thinking Big, the Broad Outlines of a Burgeoning Field", *The Turning Points of Environmental History*, Frank Uekoetter (ed.), University of Pittsburgh University Press, 2010

TUR אולם קריאה א' 2 קומה ראשונה 301.309

John R. McNeill, *Something New Under the Sun, an Environmental History of the Twentieth-Century World*, London: Penguin, 2000.

Norton & Company Press, 2000 – Epilogue: So What?, pp. 357-362.

משפטים BK2 2nd Floor 351.78(09) MCN